

Een eeuw tabakspotten van Goedewaagen

Als fabrikant van keramische pijpen verwierf Royal Goedewaagen vanaf het midden van de jaren 1920 ook een dominante marktpositie als producent van tabakspotten. Tientallen modellen werden ontwikkeld in verschillende groottes en aanvankelijk ook met veel decoraties.

Afnemers waren tot ver in de jaren 1990 Amerikaanse tabakshandelaren naast Nederlandse bedrijven en winkeliers. Goedewaagen introduceerde halverwege de jaren 1950 voor de pijproker ook een wezenlijke innovatie in de vorm van een bevochtiger die het uitdrogen van de tabak voorkwam. Goedewaagen octroieerde deze humidator.

De grote schenking rookutensilia die de Stichting Keramisch Museum Goedewaagen van de familie Meijnes ontving, documenteert bijna een eeuw aan keramisch design. Wat de decors betreft is goed de overgang van het matplateel naar het Delfts Blauw en Delfts Bont af te lezen.

Opmerkelijk is ook de manier waarop in de afbeeldingen van de 'gelukkige wilde' een verbinding wordt gelegd met het genieten enerzijds - en de tegenwoordige pijproker is nog steeds een epicurist - en het ietwat curieuze beeld van de indiaan. Vormgevers als Anthoni van Gool en Piet de Jong grepen daarbij terug op oudere gravures die vooral duidelijk maken dat de maker nooit een indiaan zag.

Dat de vormgeving van de modernere tabakspot nauw verwant lijkt aan die van de albarello's, de dekselpotten van apothekers, heeft natuurlijk alles van doen met de aan 'toeback' toegekende, geneeskrachtige werking. Net als de asbakken vormen de tabakspotten cultureel erfgoed van belang.

M200, voor 1923

Rustende Jager, voor 1925

M879, plateeldecoraties, na 1928

M655, Van Vreumingen, ca 1930

Roode Vos, Uithoorn, jaren '30

Handgedraaid, majolica, ca 1938

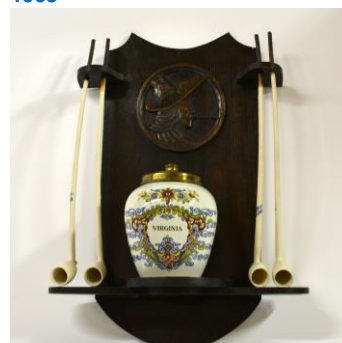
Handgedraaid, majolica, jaren 40

Holland Promotie, AvGool, ca '57

M1424, humidor 'Toeback', voor 1965

Pijpenrek, Delfts Bont, na 1965